

Briuselis, 2025 m. kovo 3 d.
(OR. en)

6693/25

Tarpinstitucinė byla:
2025/0034(NLE)

RECH 76
COMPET 109

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. vasario 28 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 62 final
Dalykas:	Pasiūlymas TARYBOS REKOMENDACIJA dėl 2025–2027 m. Europos mokslinių tyrimų erdvės politikos darbotvarkės

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 62 final.

Priedama: COM(2025) 62 final

Briuselis, 2025 02 28
COM(2025) 62 final

2025/0034 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2025–2027 m. Europos mokslinių tyrimų erdvės politikos darbotvarkės

(Tekstas svarbus EEE)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Europos mokslinių tyrimų erdvės (EMTE) tikslas – sukurti erdvę, kurioje „laisvai judėtų mokslo darbuotojai, mokslinės žinios ir technologijos“ (SESV 179 straipsnis). 2020 m. EMTE buvo atnaujinta, be kita ko, priėmus Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) paktą¹, kuriame nustatytos šios valstybių narių bendros prioritetinės veiksmų sritys:

- (1) tikrai veikiančios žinių vidaus rinkos stiprinimas;
- (2) žaliosios pertvarkos, skaitmeninės transformacijos ir kitų visuomenei poveikį darančių uždavinių sprendimas bendromis jėgomis ir visuomenės dalyvavimo EMTE didinimas;
- (3) galimybių naudotis kompetencijos ištekliais MTI srityje didinimas visoje Sąjungoje ir inovacijų ekosistemų tarpusavio sąsajų stiprinimas visoje Sąjungoje;
- (4) pažangos, susijusios su suderintomis investicijomis ir reformomis MTI srityje, darymas.

Sukurdamas naujas valdymo struktūras ir įgyvendindama pirmąją 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkę, kurioje numatyti konkretūs veiksmai, ES suteikė naują postūmį EMTE, suderindama MTI strategijas ir politiką. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis padaryta didelė pažanga, visų pirma mažinant jų MTI sistemų susiskaidymą. Įgyvendinant iniciatyvas daugiausia dėmesio skiriama tokiems klausimams kaip tyrėjų karjera, mokslinių tyrimų infrastruktūra, atvirasis mokslas, pasitikėjimo mokslu didinimas užtikrinant piliečių dalyvavimą ir išteklių telkimas teminiam bendradarbiavimui MTI srityje. Bendras prioritetų nustatymo procesas, kuriame dalyvavo valstybės narės, suinteresuotieji subjektai ir Komisija, paskatino atsakomybės jausmą ir didesnius įsipareigojimus įgyvendinti EMTE, visų pirma įgyvendinant pirmąją EMTE politikos darbotvarkę.

Kaip ir pirmojoje 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkėje, antrojoje 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkėje išdėstyta konkreti EMTE veikla, kuri yra strateginė sistema ES valstybių bendradarbiavimui skatinti, MTI sistemų veiksmingumui didinti ir visuomenės uždaviniams kolektyviai spręsti. Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant pirmąją darbotvarkę, antrąją siekiama pusiausvyros tarp veiksmų, susijusių su dabartiniais prioritetais, stiprinimo vykdant **struktūrinę politiką** ir EMTE vizijos išplėtimo vykdant **naujus EMTE veiksmus**. Struktūrinė politika yra ilgalaikė EMTE politika, pavyzdžiui, atvirasis mokslas, mokslinių tyrimų infrastruktūra ir tyrėjų karjera, kuri neapsiriboja atskiromis politinėmis darbotvarkėmis ir yra įtraukta į nacionalinę ir Europos politiką. EMTE veiksmai yra glausti, orientuoti į politiką ir tikslus, kad suteiktų daug pridėtinės vertės ES, valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams. Nustatyta, kad vykdant veiksmus, susijusius su dirbtiniu intelektu mokslo srityje, mokslinių tyrimų saugumu, mokslu politikos tikslais, lygybe mokslo srityje, esama spragų, dėl kurių manoma, kad būtina bendradarbiauti. Apskritai tai suteikia kitoje 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkėje

¹ TARYBOS REKOMENDACIJA (ES) 2021/2122.

aiškesnį politikos tikslą ir aiškesnę struktūrą, kad nacionalinėms administracijoms ir suinteresuotiesiems subjektams būtų lengviau ją įgyvendinti.

EMTE politikos darbotvarkė yra neprivaloma priemonė, kuria siekiama formuoti nacionalinę ir ES lygmens politiką, laikantis SESV 179 straipsnyje nustatytų EMTE tikslų. Joje koordinuojami valstybių narių prioritetai, susiję su EMTE pažanga, remiantis bendrais veiksmais. Taigi ji skatina savanorišką valstybių narių ir ES bendradarbiavimą ir koordinavimą. Kadangi ši priemonė savanoriška, nėra jokio teisinio įgyvendinimo vykdymo užtikrinimo. EMTE politikos darbotvarkė įgyvendinama remiantis kintamosios geometrijos logika. EMTE forumas, kuriame dalyvauja Europos Komisija, valstybės narės, programos „Europos horizontas“ asocijuotosios šalys ir ES lygmens suinteresuotieji subjektai, yra valdymo organas, bendrai koordinuojantis EMTE veiklos įgyvendinimą.

Nors įgyvendinant ne teisėkūros iniciatyvas, pavyzdžiui, 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkę, kurioje numatyti savanoriški įsipareigojimai EMTE veiksmų forma, padaryta didelė pažanga, jų vis dar nepakanka struktūrinėms kliūtims pašalinti. 2024 m. spalio 22 d. Komisijos komunikate dėl EMTE įgyvendinimo² atkreipiamas dėmesys į tokias nuolatinės problemas kaip mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų (MTPI) veiklos rezultatų skirtumai valstybėse narėse, nepakankamos privačiosios ir viešosios investicijos į MTPI, nesiekiančios 3 % BVP tikslo, suskaidytos reglamentavimo sistemos, ribota parama technologijų perdavimui, taip pat mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros susiskaidymas. Apibendrinant komunikate pabrėžiamas tvirtesnio valdymo poreikis.

Siekiant spręsti sistemines problemas, EMTE politikos darbotvarkė bus papildyta būsimomis teisėkūros iniciatyvomis ir jose galėtų būti nustatytos teisėkūros priemonės, kurios neapsiribotų savanoriškais veiksmais pagal neprivalomą EMTE politikos darbotvarkę. Tokios iniciatyvos (pvz., EMTE aktas) suteiks galimybę spręsti problemas atliekant suderinimą, vienodai taikant taisykles ir užtikrinant ES politikos vykdymą, kad būtų sukurtos vienodos sąlygos visose valstybėse narėse. Tai galėtų būti taikoma sritims, kuriose, be savanoriškų koordinavimo ir bendradarbiavimo priemonių, reikia privalomų taisyklių ar struktūrų, kad būtų pasiekti EMTE tikslai. Taip turėtų pavykti gerokai sumažinti MTI politikos ir sistemų susiskaidymą ES.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Teisinis šios iniciatyvos pagrindas yra SESV 292 straipsnis. Pagal SESV 292 straipsnį Taryba gali priimti rekomendacijas ir visais atvejais, kai Sutartyse numatyta, kad ji turi priimti aktus vadovaudamasi Komisijos pasiūlymu, ji sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu. Pagal SESV 179 straipsnio 1 dalį ES sieks tikslų stiprinti savo mokslinį bei technologinį pagrindus, sukurdama EMTE, kurioje laisvai judėtų mokslo darbuotojai, mokslinės žinios ir technologijos, ir skatinti jos konkurencingumo augimą, be kita ko, pramonės srityje, kartu remiant visus mokslinius tyrimus, kurie, manoma, yra reikalingi. Pagal SESV 181 straipsnį Europos Sąjunga ir

² COM(2024) 490.

valstybės narės turi koordinuoti savo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą, kad būtų užtikrintas nacionalinės politikos ir ES politikos tarpusavio suderinamumas.

Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos tokiam koordinavimui skatinti, visų pirma iniciatyvų, kuriomis siekiama parengti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir pasirengti darbui, kurio reikia reguliariai stebėsenai ir vertinimui. Apie tai turi būti išsamiai pranešama Europos Parlamentui. 182 straipsnio 5 dalyje suteikiama galimybė papildyti daugiamečio bendrojoje programoje numatytą veiklą, leidžiant Europos Parlamentui ir Tarybai, sprendžiant pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavus su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, patvirtinti priemones, reikalingas EMTE įgyvendinimui.

Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

EMTE tikslas – sukurti erdvę, kurioje „laisvai judėtų mokslo darbuotojai, mokslinės žinios ir technologijos“ (SESV 179 straipsnio 1 dalis). Kadangi tai daugiapakopio valdymo iniciatyva, pagal kurią imamasi veiksų visais valdžios lygmenimis, (užtikrinant, kad politika būtų suderinta įvairiais valdymo lygmenimis ir įvairiose politikos srityse) ji atitinka subsidiarumo principą. Ja gerbiama valstybių narių kompetencija šioje srityje ir siekiama užtikrinti, kad MTI politika būtų nuosekli visais valdžios lygmenimis (vietos, regioniniu, nacionaliniu ir pasauliniu). Joje pristatomos iniciatyvos, kuriomis Europos lygmeniu sukuriama didžioji dalis ES pridėtinės vertės, grindžiamos ir susijusios su nacionalinės ir regioninės politikos atsakomosiomis priemonėmis. Ši iniciatyva atitinka subsidiarumo principą, nes pagal SESV 4 straipsnio 3 dalį pasiūlymas nepriklauso išimtinai Europos Sąjungos kompetencijai.

• Proporciumas

Siūlomi veiksmai yra proporcingi užsibrėžtiems tikslams. Šis pasiūlymas padeda siekti naujosios EMTE tikslų. Jis papildo nacionalinius veiksmus, kuriais siekiama sukurti į tyrėjus orientuotą, vertybėmis grindžiamą, pažangią ir į poveikį orientuotą mokslinių tyrimų erdvę. Pasiūlyme atsižvelgiama į valstybių narių praktiką ir vadovaujama diferencijuotu požiūriu, atspindinčiu skirtingas valstybių narių ekonomines, finansines ir socialines aplinkybes, mokslinių tyrimų sistemų ir atitinkamų institucijų bei organizacijų įvairovę. Pripažįstama, kad dėl skirtingų nacionalinio, regionų ar vietos lygmens sąlygų gali skirtis tai, kaip siūloma rekomendacija bus įgyvendinama.

• Priemonės pasirinkimas

Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant pirmąją 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkę, pasirinkus Tarybos rekomendaciją pabrėžiamas Komisijos įsipareigojimas stiprinti EMTE bendradarbiaujamąjį valdymą, paverčiant bendro rengimo darbo su valstybėmis narėmis, programos „Europos horizontas“ asocijuotosiomis šalimis ir ES lygmens suinteresuotaisiais subjektais rezultatus Komisijos pasiūlymu dėl Tarybos rekomendacijos. Tikslas – stiprinti valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų atsakomybę ir deramai pagrįstą įsipareigojimą, kaip pagrindą tolesniam bendradarbiavimui dėl sutartų veiksų ir bendrų veiksų struktūrinės politikos. Taip pat toliau laikomasi lankstaus požiūrio, kuriuo vadovaujantis įgyvendinami EMTE veiksmai, ir išlaikomas EMTE politikos darbotvarkės savanoriškas pobūdis.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **TIRIAMŲJŲ DUOMENŲ RINKIMAS IR NAUDOJIMAS**

Europos Komisija savo pasiūlymą dėl 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės pagrindė 2023 m. pirmojo EMTE stebėsenos ciklo duomenimis. Tą ciklą sudarė pirmoji 18 mėnesių 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimo ES lygmeniu peržiūra (ES lygmens ataskaita), EMTE šalių ataskaitos dėl visų valstybių narių ir 11 programos „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių, pirmoji EMTE rezultatų suvestinė ir pirmoji EMTE rodiklių suvestinė. 18 mėnesių ES lygmens ataskaitoje pateiktas pažangos EMTE bendrų veiksmų prioritetinėse srityse, kaip nustatyta Europos MTI pakte, ir pažangos įgyvendinant EMTE politikos darbotvarkę vertinimas. EMTE šalių ataskaitose ši analizė pateikta nacionaliniu lygmeniu. EMTE rezultatų suvestinėje įvertintas bendras 2023 m. visos ES EMTE prioritetų konsolidavimas ir bendra pažanga, o rodiklių suvestinėje įvertinta pažanga nacionaliniu lygmeniu. Visos ataskaitos yra viešai skelbiamos EMTE politikos platformoje³.

- **Poveikio vertinimas**

Poveikio vertinimo nėra. Kadangi tai Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos, apimantis būsimą EMTE veiklą, poveikio negalima aiškiai nustatyti *ex ante*. Be to, 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkė buvo parengta kartu su EMTE forumo ekspertų grupe, vienijančia valstybes nares, programos „Europos horizontas“ asocijuotąsias šalis ir suinteresuotuosius subjektus. Parengiamasis darbas buvo aptartas Taryboje (visų pirma EMTEK, taip pat priimant Tarybos išvadas dėl ES konkurencingumo didinimo, EMTE stiprinimo ir jos fragmentacijos įveikimo⁴), o tai rodo, kad valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai tikisi, jog šis dokumentas bus priimtas.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Netaikoma.

4. **POVEIKIS BIUDŽETUI**

Netaikoma.

³ <https://european-research-area.ec.europa.eu/>.

⁴ 16179/24.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas stebimas taikant EMTE stebėsenos mechanizmą. EMTE stebėsenos mechanizmas grindžiamas Tarybos rekomendacijoje dėl Europos MTI pakto nustatytais reikalavimais. 2022 m. birželio 10 d. Europos Komisija pristatė Tarybai būsimo EMTE stebėsenos mechanizmo sistemą, kurioje išsamiai nurodytos mechanizmo sudedamosios dalys.

Siekiant įvertinti veiksų, dėl kurių susitarta pagal EMTE politikos darbotvarkę, įgyvendinimą nacionaliniu ir Europos lygmenimis ir ES bei valstybių narių veiklos rezultatus siekiant EMTE tikslų, EMTE stebėsenos mechanizmas apima ir kokybines, ir kiekybines ataskaitų teikimo priemones.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Netaikoma.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2025–2027 m. Europos mokslinių tyrimų erdvės politikos darbotvarkės

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnio pirmą ir antrą sakinius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) šiuo metu ES susiduria su daugybe precedento neturinčių iššūkių. Pasaulinė tvarka keičiasi, o mūsų visuomenės gerovės ir saugumo pagrindus trikdo neramios geopolitinės aplinkybės, didėjanti ekonominė konkurencija, sparti precedento neturinti proveržio technologijų revoliucija, klimato kaita ir jos padariniai. Poreikis stiprinti Europos lyderystę ir strateginį savarankiškumą pagrindinėse technologijų srityse tapo neatidėliotinas. Šiame kontekste mokslas, technologijos ir inovacijos yra labai svarbūs siekiant sumažinti Europos pažeidžiamumą ir išnaudoti visą jos potencialą. Be to, moksliniai tyrimai ir inovacijos (MTI) atlieka labai svarbų vaidmenį didinant tvarų Europos Sąjungos konkurencingumą;
- (2) Europos mokslinių tyrimų erdvės (EMTE) plėtojimas yra mūsų pastangų reaguoti į šiuos iššūkius pagrindas. Tikslas sukurti EMTE kaip bendrąją mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų rinką buvo užsibrėžtas 2000 m. ir įtvirtintas Lisabonos sutartyje kaip konkretus ES tikslas. Pastarojo meto politinis siekis sukurti mokslinių tyrimų ir inovacijų sąjungą, kuri padėtų parengti bendrą Europos MTI strategiją bei politiką ir toliau siekti „penktosios laisvės“, rodo, kad nuolat reikia toliau plėtoti erdvę, kurioje šalys kartu koordinuotų ir tobulintų savo nacionalinę MTI politiką ir ekosistemas ir kurioje galėtų laisvai judėti žinios, tyrėjai ir technologijos. Geresnis ES masto koordinavimas pasitelkiant EMTE gali padėti skatinti investicijas ir reformas, taip pat atlikti esminių vaidmenį skatinant tvarų konkurencingumą, laikantis Konkurencingumo kelrodžio⁵ tikslų;
- (3) per pastaruosius 25 metus EMTE pasiekta didelių laimėjimų pagrindinėse politikos srityse, įskaitant mokslinių tyrimų infrastruktūrą, atvirąjį mokslą, tarptautinį bendradarbiavimą, lyčių pusiausvyrą MTI srityje, bendrą programavimą, mokslinių

⁵ COM(2025) 30 *final*.

tyrimų srities karjerą ir tyrėjų judumą. Prisidedant prie šių laimėjimų, pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“ (MSCA) finansuota daugiau kaip 150 000 pažangių tyrėjų, visų pirma pagal pažangias doktorantūros programas, skiriant podoktorantūros stipendijas ir vykdant MTI darbuotojų mainus, EURAXESS padėjo daugiau kaip 2 mln. tyrėjų siekti karjeros ir judėti visoje Europoje, o Atvirojo mokslo debesija (EOSC) suteikia sklandžią prieigą prie kokybiškų duomenų ir skaitmeninių paslaugų, kartu remiant tarpvalstybinį ir tarpdalykį bendradarbiavimą;

- (4) 2021 m. valstybės narės ir Komisija sukūrė naują vizijos ir politikos struktūrą, išdėstyta Tarybos išvadose dėl EMTE valdymo ateityje⁶ ir MTI pakte⁷. Vizijoje išdėstomos bendros vertybės ir principai, kuriais bus vadovaujama MTI srityje ir pagal kuriuos nustatomi bendrų veiksmų prioritetai. Pakte valstybės narės pakartojo savo įsipareigojimą bendradarbiauti siekiant EMTE tikslų, kad būtų skatinama integracija ir bendradarbiavimas ir sumažintas mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų susiskaidymas visoje Europoje. 2024 m. Tarybos išvadose dėl ES konkurencingumo didinimo, EMTE stiprinimo ir jos fragmentacijos įveikimo⁸ valstybės narės dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą gerinti koordinavimą ir suderinti nacionalinę MTI politiką, kad būtų sukurta labiau integruota ir veiksmingesnė mokslinių tyrimų ekosistema;
- (5) pirmąją 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarke sukurtas tvirtas pagrindas EMTE tikslams pasiekti. Pagal ją MTI pakto prioritetinės sritys virto konkrečiais veiksmais. 17 veiksmų bendrai įgyvendino Komisija, valstybės narės, programos „Europos horizontas“ asocijuotosios šalys ir ES lygmens suinteresuotieji subjektai. EMTE forumas ir jo pogrupiai, kaip naujojo valdymo mechanizmo dalis, atlieka unikalų vaidmenį remiant EMTE ir jos veiksmų įgyvendinimą. Jie yra tiltas tarp ES lygmens, nacionalinių ir regioninių institucijų ir palengvina bendradarbiavimą. Įtraukus ir dalyvavimu grindžiamas požiūris užtikrina, kad visi balsai būtų išgirsti. Taip skatinamos novatoriškos strategijos ir bendra atsakomybė už Europos MTI ekosistemos stiprinimo politiką. Europos mokslinių tyrimų erdvės ir inovacijų komitetas (EMTEK), kaip aukšto lygio patariamasis strateginės politikos organas, iš anksto konsultuoja Tarybą ir Komisiją;
- (6) 2024 m. komunikate „Europos mokslinių tyrimų erdvės įgyvendinimas“⁹ Komisija akcentavo 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės ir naujojo valdymo laimėjimus. Pagrindiniai laimėjimai tenkinant įvairius MTI srities poreikius visoje Europoje pagal pirmąją 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkę: 1) sukurta Pažangos mokslinių tyrimų vertinimo srityje koalicija (CoARA), 2) paskelbtas Visiško netoleravimo elgesio kodeksas dėl kovos su smurtu dėl lyties ES mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemoje, 3) skatinama žaliosios energetikos transformacija įgyvendinant EMTE bandomojo žaliojo vandenilio strateginę mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkę, 4) kuriamas MTI ir sanglaudos valdymo institucijų tinklas (RIMA), jungiantis MTI politikos subjektus ir vadovaujančiąsias institucijas, siekiant įvertinti atotrūkį inovacijų srityje, didinti

⁶ 14308/21.

⁷ TARYBOS REKOMENDACIJA (ES) 2021/2122.

⁸ 16179/24.

⁹ COM(2024) 490.

kompetenciją ir pasinaudoti esamomis plėtros priemonėmis, ir 5) kuriama nauja EMTE stebėsenos ir vertinimo sistema;

- (7) antroji 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkė grindžiama šiuo požiūriu ir yra skirta dabartiniams iššūkiams įveikti. Remiantis MTI pakto bendrų veiksmų prioritetinėmis sritimis ir pirmosios 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimo rezultatais, joje išdėstyta 11 EMTE struktūrinės politikos krypčių ir aštuoni konkretūs EMTE veiksmai. Tai yra plataus masto bendro rengimo proceso EMTE forume ir EMTEK rezultatas, o įgyvendinimą siekiama pradėti 2025 m. Pirmoji ir antroji EMTE politikos darbotvarkės yra tarpusavyje susijusios. 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkėje užtikrinamas pagal pirmąją darbotvarkę vykdomos politikos tęstinumas, įtraukiami pagrindiniai ilgalaikiai EMTE tikslai ir suteikiama lankstumo, kurio reikia naujiems strateginiams poreikiams patenkinti,

REKOMENDUOJA:

1. Valstybės narės priima 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkę, apimančią 11 struktūrinės ilgalaikės EMTE politikos sričių, kurios neapsiriboja atskiromis politikos darbotvarkėmis, bet vis dar apima trejų metų darbo planą, ir 8 EMTE veiksmus, kurie turi būti užbaigti pagal trejų metų politikos darbotvarkę. Visi EMTE pasiūlymai išsamiau išdėstyti priede.
2. Valstybės narės savanoriškai įgyvendina toliau nurodytą EMTE struktūrinę politiką ir EMTE veiksmus pagal keturias MTI pakto bendrų veiksmų prioritetines sritis. Šia struktūrine politika ir veiksmais daugiausia siekiama i) sukurti aiškią pridėtinę vertę nacionaliniu ir Europos lygmenimis, ii) daryti poveikį, per trejus metus pasiekiant konkrečių ir apčiuopiamų rezultatų, iii) remtis nuolatine valstybių narių, Komisijos ir suinteresuotųjų subjektų bendra rengimo veikla, iv) būti savarankiškam vykdančiam vieną pagrindinę veiklą, t. y. nevykdant smulkesnių veiksmų, ir v) juos įgyvendinti vadovaujantis kintamąja geometrija, suteikiant lankstumo, kiek šalys gali dalyvauti.

1. PRIORITETINĖ SRITIS: TIKRAI VEIKIANČIOS ŽINIŲ VIDAUS RINKOS STIPRINIMAS

Laisvas tyrėjų, žinių ir duomenų judėjimas yra labai svarbus kuriant veiksmingesnę ir įtraukesnę Europos MTI sistemą. Jis padeda kuo labiau sumažinti išteklių dubliavimą ir sukurti kritinę masę, reikalingą veiksmingumui užtikrinti. Siekiant didinti ES konkurencingumą, labai svarbu stiprinti ES tarptautinę poziciją ir lyderystę mokslo srityje, vykdančiam novatoriškus fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus.

ES toliau dirbs prie šio prioriteto įgyvendindama toliau nurodytas struktūrinės politikos kryptis:

atvirojo mokslo – sudaryti sąlygas atvirajam mokslui dalijantis duomenimis ir juos pakartotinai naudojant, be kita ko, pasitelkiant Europos atvirojo mokslo debesiją (EOSC); **mokslinių tyrimų infrastruktūros** – stiprinti Europos mokslinių tyrimų erdvės mokslinių tyrimų infrastruktūros tvarumą, prieinamumą ir atsparumą; **lyčių lygybės, lygių galimybių visiems ir įtraukumo** – stiprinti traukią ir tarpsektorinę lyčių

lygybę EMTE; **tyrėjų karjeros ir judumo** bei **mokslinių tyrimų vertinimo ir atlygio sistemos** – didinti tyrėjų karjeros patrauklumą ir tvarumą, taip pat reformuoti mokslinių tyrimų vertinimą; **žinių valorizacijos** – didinti žinių valorizacijos pajėgumus ir veiklą; **pasaulinio dalyvavimo** – formuoti visuotinį požiūrį į MTI.

Ateinantiems trejiems metams siūlomi šie EMTE veiksmai:

- užtikrinti lygybę atvirojo mokslo srityje;
- daryti su Europos ekosistema „Mokslas politikos labui“ (angl. *Science for Policy*, S4P) susijusią pažangą;
- Europos Sąjungoje sudaryti palankesnes sąlygas mokslo srityje atsakingai naudoti DI ir spartinti tokį naudojimą;
- didinti mokslinių tyrimų saugumą.

2. **PRIORITETINĖ SRITIS: ŽALIOSIOS PERTVARKOS, SKAITMENINĖS TRANSFORMACIJOS IR KITŲ VISUOMENEI POVEIKĮ DARANČIŲ UŽDAVINIŲ SPRENDIMAS BENDROMIS JĖGOMIS IR VISUOMENĖS DALYVAVIMO EMTE DIDINIMAS**

Kad EMTE padėtų didinti konkurencingumą, gerinti žmonių gyvenimo kokybę ES ir spręsti tokius visuomenės uždavinius kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarka, joje būtina sukurti sinergiją su sektorių politika ir pramonės politika. Investicijos į MTI turi duoti apčiuopiamų rezultatų, kurie būtų naudojami ir diegiami rinkoje.

Pagrindiniai metodai dirbant šioje prioritetinėje srityje yra šios struktūrinės politikos kryptys:

iššūkais grindžiamos iniciatyvos – paversti strateginių energetikos technologijų (SET) planą vienu iš pagrindinių teminių EMTE komponentų; **sinergija su švietimu ir Europos įgūdžių darbotvarke** – gerinti MTI ir aukštojo mokslo sąsajas EMTE ir išnaudoti visą Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemų potencialą; **aktyvus piliečių ir visuomenės įsitraukimas į MTI** – didinti pasitikėjimą mokslu užtikrinant piliečių dalyvavimą, įsitraukimą ir mokslinę komunikaciją.

Ateinantiems trejiems metams siūlomi šie EMTE veiksmai:

- spartinti investicijas į MTI siekiant Europos pramonės transformacijos ir konkurencingo tvarumo;
- sparčiau taikyti naujojo požiūrio metodikas, kad būtų daroma pažanga vaistų ir medicinos priemonių biomedicinos mokslinių tyrimų ir bandymų srityje;
- taikyti suderintą ir koordinuotą europinio požiūrio į sąžiningumą ir etiką MTI srityje sistemą, atsižvelgiant į kylančius iššūkius.

3. PRIORITETINĖ SRITIS: GALIMYBIŲ NAUDOTIS KOMPETENCIJOS IŠTEKLIAIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE DIDINIMAS VISOJE SĄJUNGOJE IR INOVACIJŲ EKOSISTEMŲ TARPUSAVIO SĄSAJŲ STIPRINIMAS VISOJE SĄJUNGOJE

Kompetencija mokslinių tyrimų srityje apima visą Europą, visas amžiaus grupes, disciplinas ir sektorius. Visas jos potencialas dar neišnaudotas dėl didelių tyrėjų ir novatorių galimybių EMTE skirtumą. Pagal šiai prioritetinei sričiai skirtą struktūrinę politiką reikia sukurti **ES, nacionalinių ir regioninių finansavimo programų sinergiją** – didinti ES galimybes naudotis kompetencijos ištekliais.

Ateinantiems trejiems metams siūlomas šis EMTE veiksmas:

- Įgalinti MTI: nauja mokslinių tyrimų valdymo era

4. PRIORITETINĖ SRITIS: PAŽANGOS, SUSIJUSIOS SU SUDERINTOMIS INVESTICIJOMIS IR REFORMOMIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE, DARYMAS

Kadangi ES daugiausia dėmesio skiria pagrindinėms būsimo konkurencingumo, tvarumo ir gerovės sritims, būtų nenaudinga dubliuoti, pakeisti arba suskaidyti investicijas į MTI ir iniciatyvas. Bendradarbiaujant tarpvalstybiniu lygmeniu galima padidinti veiksmingumą sutelkiant išteklius, kad būtų pasiekta kritinė masė ir padidintas žinių sklaidos poveikis inovacijoms skatinti. Siekiant užtikrinti, kad šios investicijos būtų veiksmingos ir darytų poveikį, kai kuriais atvejais taip pat reikės rengti, įgyvendinti ir stebėti nacionalinių MTP sistemų struktūrines reformas. Šių reformų tikslas – didinti mokslinę kompetenciją, užtikrinti mokslinių tyrimų rezultatų valorizaciją, stiprinti mokslo ir verslo ryšius ir vykdyti tikslingesnę verslo inovacijų rėmimo politiką.

Pagal šį tikslą konkrečių EMTE veiksmų nesiūloma, tačiau plačiai pripažįstama, kad investicijų į MTI skatinimas ir struktūrinių reformų priėmimas tebėra vieni svarbiausių Europos Komisijos ir valstybių narių prioritetų siekiant glaudžiai bendradarbiauti naudojantis esamomis priemonėmis. Kalbant konkrečiau, tikimasi, kad įgyvendinus MTI priemones pagal ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę bus padidinti nacionaliniai inovacijų pajėgumai, ypač šalyse, kurios vis dar atsilieka.

Per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą Europos Komisija atlieka išsamią nacionalinių MTI sistemų analizę ir teikia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kaip padidinti kiekvienos šalies inovacijų potencialą. Tada Komisija stebi valstybių narių politikos sprendimus, kad įvertintų pažangą šalinant nustatytas MTI spragas. Siekdamas sustiprinti pastangas tobulinti savo MTI sistemas vykdančios reformos, valstybės narės ir asocijuotosios šalys gali gauti ekspertų paramą pagal programos „Europos horizontas“ politikos rėmimo priemonę, kuri pasirodė esanti labai naudinga gerinant politikos formavimą ir nustatant reformų kryptis, taip pat per dvišalį sustiprintą dialogą su valstybėmis narėmis bendrai sutartomis MTI temomis.

3. Nustatyta Europos Komisijos, valstybių narių, asocijuotųjų šalių ir suinteresuotųjų subjektų organizacijų bendradarbiavimo sistema EMTE forumo ir EMTEK forma turėtų išlikti pagrindiniu EMTE valdymo mechanizmu. Kitos 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas ir toliau bus grindžiamas įtraukimais ir skaidriomis pastangomis visais valdymo lygmenimis skatinti bendrą darbotvarkės rengimą ir atsakomybę už ją. EMTE forumas ir toliau yra puiki vieta aptarti naujus iššūkius, nesusijusius su 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės veikla, kuriems reikalingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir kuriems taikomas MTI paktas, pavyzdžiui, tolesnius veiksmus mokslinių tyrimų laisvės srityje.
4. Koordinuotas įgyvendinimas turėtų užtikrinti aktyvų ir gausų ES lygmens suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą visose srityse – nuo mokslinių tyrimų iki inovacijų ir diegimo rinkoje. Reikėtų peržiūrėti EMTE forumo suinteresuotųjų subjektų kategorijas, kad būtų geriau atstovaujama skirtingiems interesams.
5. Valstybės narės ir Europos Komisija turėtų remti visapusišką programos „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių ir ES lygmens skėtinių suinteresuotųjų subjektų organizacijų dalyvavimą įgyvendinant 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkę.
6. Investicijos į MTI Europos Sąjungoje neatitinka siekių ir tebėra mažesnės už daugelio ES pasaulinių konkurentų investicijų lygį. Šiuo metu ES MTP išleidžia apie 2,3 % BVP, t. y. gerokai mažiau nei 2002 m. Barselonos deklaracijoje nustatytas 3 % MTP tikslas. Siekiant įvykdyti daugialypį uždavinį pasiekti 3 % tikslą, reikia imtis koordinuotų veiksmų, kad būtų skatinamos viešosios ir privačiosios investicijos į MTP. Taip pat reikia papildomų reformų, siekiant tobulinti MTI ekosistemas ir kuo labiau padidinti didesnių investicijų į MTI poveikį. Be MTI pakto prioritetinės srities „Pažangos, susijusios su suderintomis investicijomis ir reformomis MTI srityje, darymas“, valstybės narės ir Komisija turėtų toliau dėti pastangas šia kryptimi.
7. Europos Komisija ir valstybės narės turėtų toliau įgyvendinti EMTE stebėsenos mechanizmą, aprašytą Europos MTI pakte ir išsamiai apibūdintą 2022 m. birželio 10 d. Komisijos Tarybai pristatytoje būsimo EMTE stebėsenos mechanizmo sistemoje¹⁰. Taikant EMTE stebėsenos mechanizmą bus vertinama pažanga siekiant EMTE prioritetų, kaip apibrėžta MTI pakte. EMTE stebėsenos mechanizmą turėtų sudaryti:
 - (1) reguliariai atnaujinama EMTE rezultatų suvestinė, skirta pažangai siekiant EMTE tikslų stebėti tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis;
 - (2) reguliari EMTE stebėsenos ataskaita, kurią Komisija teikia Tarybai, kad būtų peržiūrimas EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas;
 - (3) reguliarios EMTE šalių ataskaitos, kuriose apžvelgiama šalių pažanga įgyvendinant EMTE politikos darbotvarkę.

Valstybės narės toliau keisis informacija apie EMTE, visų pirma teikdamos duomenis ir informaciją per EMTE politikos platformą. Valstybės narės, pasinaudamos turima parama, taip pat skatins EMTE veiksmų ir rezultatų įgyvendinimą savo šalyse.

¹⁰ TARYBOS PRANEŠIMAS 9578/22.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*